

คู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ :

กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแบง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

The Teacher Development Manual To Promote the Schooling management
Focusing on Students As Significance: A Case study of The School of Ban Ta Bor
Bang Community Under the Office of Ubonratchathani Primary Education Service
Area 2

ปิยนารถ สารวงศ์*¹ รศ.ดร.สมาน อัสวภูมิ²

หลักสูตรบริหารการศึกษาศาสตรมหาวิทาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

วิกฤตคุณภาพการศึกษา เป็นวาทกรรมทางสังคม และการเมืองมาหลายยุคหลายสมัย จนกลายเป็นวาระของชาติไปอย่างสมบูรณ์ ปัจจัยหลัก ปัจจัยเสริมและปัจจัยแวดล้อมมากมาย ได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นหัวข้อในการวิจัยวิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์มาโดยตลอดหากก็ยังไม่อาจ "ปลดล๊อค" ทางคุณภาพได้ แต่จะโทษปัจจัยใดก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ก็คือคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งมีอยู่ถึง "สามนัยยะ" ที่ซ้อนทับกัน ในด้านหนึ่งหมายความว่า ครูไม่มีคุณภาพในตัว "เนื้อหาวิชา" อีกด้านหนึ่งหมายถึง ครูไม่มีคุณภาพในด้าน "กระบวนการ" คือจัดการเรียนรู้ไม่ได้ ถ้ายทอดไม่เป็น ส่วนอีกด้านหนึ่ง คือ การที่ครูยึดตนเองเป็นสำคัญถ้าจะเปิดใจให้กว้างและกล้าที่จะยอมรับ ก็จะพบว่า มีครูอีกเป็นจำนวนมาก ที่ยังคงจัดการเรียนการสอนแบบเดิมโดยยึดตามความสะดวก ความง่าย และความเคยชินของตนเอง การเรียนการสอนและการจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงไม่ได้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง หรือการเรียนรู้ที่ ไม่ได้ตอบสนองต่อความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล พวกเขาจึงเรียนไปวันๆ เรียนอย่างไม่มีจุดหมาย ไม่มีความสุข ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และไม่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และรายวิชาที่เรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงตกต่ำกันทั้งประเทศ สาเหตุสำคัญ ที่ครูยังคงจัดการเรียนการสอนแบบเดิมนั้น

คงไม่ใช่เพราะว่า ไม่เข้าใจหรือไม่รู้ความหมายและวิธีการของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะโดยภาพรวมของการพัฒนาครูนั้นไม่เคยเว้นช่วงหรือขาดตอนเลยแต่ปัญหาอยู่ที่ว่า ครูส่วนใหญ่เข้าใจไม่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ บางคนเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก บ้างว่าเกินความสามารถ และบ้างก็ว่าไม่อยู่ในวิสัยหรือเงื่อนไขที่ทำได้ โจทย์นี้จึงต้องตอบให้ได้ว่า แล้วเราจะเสริมความรู้เรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ครู "เข้าใจ" อย่างถูกต้องได้อย่างไร หากก็ไม่ใช่แค่ "เข้าใจ" แต่ต้องทำให้เรื่องนี้ "เข้าไปอยู่ในใจ" ให้ได้ด้วย นั่นก็คือ ต้องปรับแก้ทัศนคติและสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพตนเองของครู

ปัจจุบันการเผชิญกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจทั่วโลกสูงขึ้น การเสริมความแข็งแกร่ง ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงเรื่องความสัมพันธ์ระดับสากล ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ประชาชนพร้อมเข้าสู่โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนฉลาดรอบด้านเพิ่มขึ้น แก้ปัญหา และพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้ดีขึ้น การปฏิรูปการเรียนรู้ของคนไทยทั้งสังคม เพื่อผลิตพลเมืองที่มีคุณภาพในทุกด้านมากพอที่จะแก้ปัญหา และพัฒนาประเทศเพื่อความสุข ความเป็นธรรมและยั่งยืนของประชาชนส่วนใหญ่ และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ได้อย่างแท้จริง โดยที่ครูต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (จาตุรนต์ ฉายแสง, 2548) เหตุที่ต้องมีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ก็เพื่อให้ครูได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ รู้จักตนเอง มีสติ มีวินัยในตนเอง เพื่อจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้มาจัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2547)

จากข้างต้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญสำหรับด้านการศึกษาของประเทศไทยซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจและถือว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญในการร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ปัญหา ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแฉ่ง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และให้บรรลุตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเฉพาะในเรื่อง พัฒนาคู่มือในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแฉ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแฉ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 /80

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังจากการศึกษาคู่มือพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแฉ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

ขอบเขตของการศึกษา

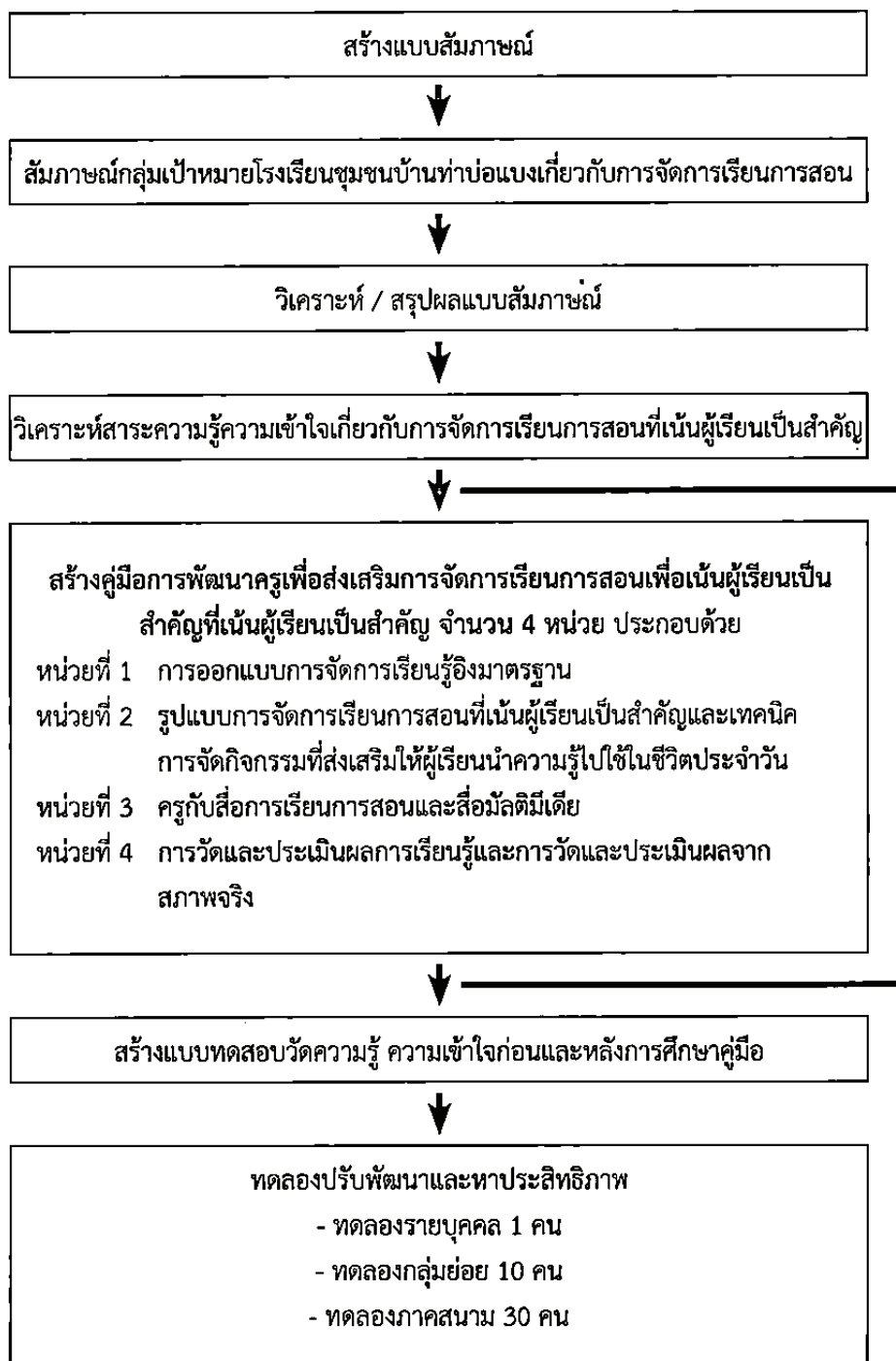
การวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา เพื่อพัฒนาคู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับครูโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแฉ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 22 คน ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 8 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย 7 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 6 คน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการส่งเสริมการพัฒนาครูโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแฉ่ง ในด้าน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเน้นการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ และสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอน

โดยขั้นตอนในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนพอสังเขป ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาคู่มือ

จากแผนภูมิภาพขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ในที่นี้ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงเฉพาะประเด็นสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไปในประเด็น ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดรูปแบบการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบข่ายที่ต้องการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วร่างแบบสัมภาษณ์ โดยจัดทำร่างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อทดลองใช้

2. การสร้างคู่มือ

2.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน แล้วสรุปสาระสำคัญโดยแยกเป็น

ด้านเนื้อหาวิชา
หน่วยที่ 1
การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
หน่วยที่ 2

- การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน
- รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

เรื่อง เพื่อเป็นกรอบในการสร้างคู่มือ เนื้อหาดังปรากฏในกรอบการวิจัย

2.2 เขียนวัตถุประสงค์ของคู่มือยึดกรอบตามสาระเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ไว้ เขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สามารถวัดผล ประเมินผลได้

2.3 นำสาระสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาวิเคราะห์รายละเอียด และให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแบง เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญ จัดลำดับเนื้อหา โดยยึดกรอบ 4 ด้าน ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละด้านมีเนื้อหา ดังนี้

3. การพัฒนาคู่มือ

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาคู่มือมี 3 กลุ่ม

ด้านสื่อการเรียนการสอน
หน่วยที่ 3

- ครูกับสื่อการเรียนการสอน
- สื่อมัลติมีเดีย

ด้านการวัดผลประเมินผล
หน่วยที่ 4

- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง

3.1.1 ทดลองรายบุคคล จำนวน 1 คน นำคู่มือไปทดลองหาค่าคุณภาพของคู่มือโดยทดลองกับครูแบบเดี่ยว เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาและกิจกรรม เมื่อผู้วิจัยสรุปผลการทดลองแล้วนำมาเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแนะนำให้นำชุดฝึกที่ได้รับการนำเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3.1.2 ทดลองกลุ่มย่อย จำนวน 10 คน นำคู่มือไปทดลองหาค่าคุณภาพของคู่มือ โดยทดลองกับครูแบบกลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา เวลา ผู้วิจัยสรุปผลการทดลอง แล้วนำมาเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแนะนำ ต่อจากนั้น นำชุดฝึกที่ได้รับการเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3.1.3 ทดลองภาคสนาม หลังจากทดลองกับกลุ่มย่อยและทำการปรับปรุงคู่มือเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองกับครูที่ไม่เคยศึกษาคู่มือหรือเนื้อหาใหม่มาก่อน โดยให้ผู้ศึกษาทำแบบทดสอบก่อนศึกษาที่เตรียมไว้ จำนวน 40 ข้อ นำข้อมูลจากการทดลองมาทำการวิเคราะห์และเทียบค่า E_1 / E_2 ที่หาได้จากคู่มือกับ E_1 / E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

4. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ มีขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่

4.1. กำหนดกรอบเนื้อหา จุดประสงค์ของเรื่อง โดยออกแบบทดสอบให้ตรงกับเนื้อหาของคู่มือและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลประกอบการอภิปรายผลการหาประสิทธิภาพของคู่มือ

4.2 เขียนแบบทดสอบตามหลักวิธีการเขียนแบบทดสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของคู่มือ จำนวน 40 ข้อและ นำแบบทดสอบไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

4.4 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

4.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก กับครู จำนวน 50 คน

4.6. เลือกข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .30 - .76 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21 - .92 และความเชื่อมั่นของข้อสอบเท่ากับ .88 แล้วนำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ มี 3 ประเภท คือแบบสัมภาษณ์ คู่มือส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแวง และแบบทดสอบ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์
2. คู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจคู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียน การสอน

ลักษณะของเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์ มี 3 ตอน สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนและความต้องการในการได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

2. คู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจคู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีข้อสอบทั้งสิ้น 40 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูล โดยให้ครูทำตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงเพื่อให้ครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับคู่มือ
2. ให้ครูทดสอบก่อนศึกษาคู่มือ
3. มอบคู่มือให้ครูศึกษาด้วยตนเอง
4. ให้ครูทดสอบหลังศึกษาคู่มือ
5. ผู้วิจัยและครูร่วมกันสรุปและอภิปรายถึงประโยชน์ในการนำไปใช้ รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือในการวิจัยและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ผลแบบสัมภาษณ์ และการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังศึกษาคู่มือ แล้วนำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยตั้งไว้ที่ 80 / 80

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.3 การหาค่าอำนาจ (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.4 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลการทดสอบก่อนและหลังศึกษาคู่มือ

4. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของคู่มือการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียน การสอน เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ใช้สูตร $E_1 / E_2 = 80 / 80$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ โดยนำข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปผล โดยนำผลการสัมภาษณ์ มาเป็นกรอบในการพัฒนาคู่มือ โดยหาประสิทธิภาพคู่มือและความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังศึกษาคู่มือ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแบ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาวิชาผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าด้านเนื้อหาวิชา มีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกสิ่งที่จะเรียน โดยหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน ควรจะมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น มีความหลากหลายต่อเนื่องสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริง เช่น ความรู้เรื่องการจัดการ ภาษา ต่างประเทศ คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน เช่น สภาพห้องเรียน

บริเวณโรงเรียน สภาพท้องถิ่นสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยน เรียนรู้จากเพื่อนและกลุ่ม

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจุบันการศึกษาเป้าหมายหลักสูตรของสถานศึกษา ยังมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมบูรณาการน้อยเกินไป ครูควรได้รับการพัฒนาเทคนิควิธีการสอนการสอนส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้มากขึ้น และสถานศึกษาควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน โดยใช้รูปแบบวิธีสอนและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเน้นการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งควรจัดแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องสัมพันธ์กับงบประมาณ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

4. ด้านการวัดผลประเมินผลผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า ครูผู้สอนควรวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงโดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ วิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์การตรวจผลงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น และควรนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับพฤติกรรมในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนพัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้ปกครองสามารถติดตามสอบถามข้อมูล การประเมินได้

ผลการหาประสิทธิภาพของคู่มือ

จากการนำผลการสัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือครู และสร้างคู่มือตามขั้นตอนการสร้างโดยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ และนำมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ทำให้ได้สรุปผลการวิจัย ได้ว่า คู่มือการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านท่าบ่อแบ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.67 / 85.00 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังศึกษาคู่มือสูงกว่าก่อนศึกษาคู่มืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนปรากฏ ดังตาราง

ผลการหาประสิทธิภาพของคู่มือ

คน	คะแนน ก่อนการศึกษาคู่มือ (40 คะแนน)	คะแนน แบบทดสอบ (40 คะแนน)	คะแนน หลังการศึกษาคู่มือ (40 คะแนน)	หมายเหตุ
1	27	33	35	
2	31	32	37	
3	32	30	35	
4	29	36	32	
5	31	35	34	
6	29	30	32	
7	33	35	37	
8	25	33	34	
9	27	30	32	
10	31	31	35	
11	23	34	33	
12	26	36	25	
13	28	35	34	
14	24	32	33	
15	32	31	35	
16	25	30	34	
17	28	33	36	
18	30	33	33	
19	32	31	36	
20	26	32	38	
21	27	36	35	
22	36	34	34	
23	28	35	35	
24	30	34	37	
25	27	36	34	
26	30	30	34	
27	26	33	33	

คน	คะแนน ก่อนการศึกษาคู่มือ (40 คะแนน)	คะแนน แบบทดสอบ (40 คะแนน)	คะแนน หลังการศึกษาคู่มือ (40 คะแนน)	หมายเหตุ
28	27	30	32	
29	27	35	36	
30	29	37	34	
รวม	856	992	1024	
เฉลี่ย	28.53	33.07	34.13	
ร้อยละ	71.33	82.67	85	

ผลคะแนนแบบฝึกหัดระหว่างศึกษาคู่มือ

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัดระหว่างศึกษาคู่มือ				รวม (40 คะแนน)
	1 (10 คะแนน)	2 (10 คะแนน)	3 (10 คะแนน)	4 (10 คะแนน)	
1	9	8	8	8	33
2	9	7	8	8	32
3	7	7	8	8	30
4	9	9	10	8	36
5	8	9	10	8	35
6	8	7	8	7	30
7	8	9	10	8	35
8	9	8	8	8	33
9	8	7	7	8	30
10	9	6	8	8	31
11	8	9	9	8	34
12	9	9	10	8	36
13	8	9	10	8	35
14	9	7	8	8	32
15	7	8	8	8	31
16	8	7	7	8	30
17	9	8	8	8	33

คนที่	คะแนนแบบฝึกหัดระหว่างศึกษาคู่มือ				รวม (40 คะแนน)
	1 (10 คะแนน)	2 (10 คะแนน)	3 (10 คะแนน)	4 (10 คะแนน)	
18	7	9	9	8	33
19	9	6	8	8	31
20	9	7	8	8	32
21	8	9	10	9	36
22	8	8	10	8	34
23	8	9	10	8	35
24	8	8	10	8	34
25	9	9	9	9	36
26	8	8	7	7	30
27	9	9	7	8	33
28	8	8	7	8	31
29	8	8	9	10	35
30	9	9	10	9	37
รวม	251	243	262	247	993
เฉลี่ย	8.37	8.10	8.73	8.23	33.10
ร้อยละ	83.67	81.00	87.33	82.33	82.75

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและสรุปผลดังกล่าวข้างต้น มีข้อสังเกตที่ประเด็นดังกล่าว นำไปเป็นข้อมูลในการวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยขอเสนอไว้เป็นแนวทาง ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการสร้างคู่มือ

1. การเขียนเนื้อเรื่องควรยึดจุดประสงค์เราต้องการจะจัดทำชุด โดยกำหนดเนื้อหาคู่มือขึ้นมาก่อนแล้วแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนๆ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละตอน แล้วนำเนื้อหาในแต่ละตอนมาจัดทำเป็นกรอบ (Frame)

2. การทำเนื้อหาง่ายต่อการเข้าใจ นำเนื้อหาจัดลงในแต่ละตอนให้เหมาะสม ซึ่งภาษาต้องกระชับ เข้าใจง่าย

และให้เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มเป้าหมายมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ทดลองหรือให้คำชี้แนะ เพื่อจะได้ทราบว่าในแต่ละข้อความแต่ละตอนที่เรเขียนขึ้นมา นั้น เขาอ่านแล้วมีความเข้าใจ และสื่อความหมายมากน้อยเพียงใด ตลอดจนสอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เราต้องการให้มีการศึกษาหรือไม่ ซึ่งก็จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำให้คู่มือมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การออกแบบรูปภาพและตัวอักษรในคู่มือ การออกแบบรูปเล่ม ตัวอักษร การจัดวางตำแหน่ง ไม่ควรมีข้อความที่แน่น ควรมีรูปภาพประกอบเพื่อความสวยงาม ดึงดูดความสนใจ ควรมีขนาดตัวอักษรชัดเจน อ่านง่ายและขอความคิดเห็นจากผู้รู้หรือบุคคลอื่น ว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด เพื่อการปรับปรุงต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรศึกษาปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัญหาระดับวงกว้างของท้องถิ่น และนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ให้นักเรียนในท้องถิ่นนั้นๆ มีการพัฒนาศักยภาพ และมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาของชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาครู

จากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นเรื่องที่หน่วยงานทางการศึกษา ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนไป ทั้งนี้ควรเน้นการพัฒนาครู ตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 10 ของกระทรวงศึกษาธิการ และของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องศึกษา ค้นคว้าในด้านวิชาการ มีการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานอยู่เสมอ เพื่อจะไปมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคล หรือหน่วยงานแล้วนำไปประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีศักยภาพพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

จากผลการวิจัยทั้งหมดที่ได้กล่าวมา จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นสิ่งที่ทำยาก และดูเหมือนว่าครูจะมีภาระงานมากขึ้น ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานนี้ได้จะต้องตั้งใจ มีความพยายามความอดทน และต้องทำงานตลอดเวลา แต่ถ้าจะพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว ก็ไม่ใช่ภาระงานที่นอกเหนือขอบเขตของความ เป็นครูที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาบุคคล ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เต็มที่ตามแนวทางที่ถูกต้องย่อมจะได้รับผลงานของความเหน็ดเหนื่อยอย่างคุ้มค่าในเบื้องต้น คือได้ชื่นชมกับความเจริญงอกงามของศิษย์ ดังคำกล่าวที่ว่า “ความสำเร็จของศิษย์คือรางวัลชีวิตของครู” และทางด้านวัตถุก็จะได้รับสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้อย่างสมน้ำสมเนื้อ ตามกลไกที่ระบุเป็นสาระต่างๆ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 7 ครูทั้งหลายที่มีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตน ย่อมจะมีความยินดีที่จะรับภาระอันหนัก แต่มีคุณค่านี้ไว้ด้วยความเต็มใจ และมีความภาค

ภูมิใจในความเป็นครูอาชีพ มีใจคนที่มิเอาชีพเป็นครูและหาเลี้ยงชีวิตอยู่ไปวันๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

บทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ครูทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ เมื่อแนวคิดเปลี่ยน การกระทำย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทที่สำคัญในการผลักดันการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผล ในประเด็นผู้วิจัยขอเสนอบทบาทของผู้บริหารในการผลักดันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

- (1) สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
- (2) สนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
- (3) กำกับติดตามประเมินผล

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน. (2547).

ครูแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : เซเวนพรีนติ้ง.

จาดุรสต์ ฉายแสง. (2548). ผลงานด้านการกระจาย

อำนาจทางการคลัง. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.